

STORTINGET

Innst. 412 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:191 S (2020–2021)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Jan Böhler, Heidi Greni, Bengt Fasteraune og Åslaug Sem-Jacobsen om arbeidslivsfag og en mer praktisk innrettet ungdomsskole for økt rekruttering til yrkesfag

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av opplæringslova slik at alle elever i ungdomsskolen får mulighet til å velge arbeidslivsfag.
2. Stortinget ber regjeringen legge til rette for etter- og videreutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger for utarbeidelse av lokale læreplaner i faget.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan elevene på ungdomstrinnet kan få økte valgmuligheter og en større andel praktiske og estetiske fag på timeplanen.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Marianne Synnes Emblem, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen og

Mathilde Tybring-Gjedde, fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Fremskrittspartiet, lederen Roy Steffensen og Hanne Dyveke Søttar, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre, Solveig Schytz, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantforslaget. Kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby har uttalt seg om forslaget i brev av 22. april 2021. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at det har kommet flere forslag denne våren som omhandler tema som arbeidslivserfaring, praktiske fag, økt rekruttering til yrkesfag, yrkesfagløft og verdiskaping, se Dokument 8:263 S (2020–2021) om en mer praktisk og variert skoledag, jf. Innst. 413 S (2020–2021) og Dokument 8:282 om et yrkesfagløft, jf. Innst. 414 S (2020–2021).

Komiteen vil i likhet med forslagsstillerne understreke viktigheten av praktiske fag i grunnskolen, slik at rekrutteringen til yrkesfag og fagopplæringen kan bli styrket i åra framover. Komiteen vil også understreke at det er mange og sammensatte årsaker til at rekrutteringen til fagopplæringen er for svak, og at andelen som oppnår fag- eller svennebrev, må økes. Komiteen registrerer at forslagsstillerne mener at deler av årsaken er å finne i grunnskolen. Komiteen er positive til at elever må få muligheten til å utvikle sine praktiske ferdigheter og interesser på ungdomsskolen, hvor valgfag og faget arbeidslivsfag er gode innfallsporter og introduksjon til yrkesfag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har gjennomført en historisk satsing på yrkesfag. Nå er det flere som søker seg til yrkesfag, og flere fullfører med fag- og svennebrev. Pilene peker i riktig retning. Det er likevel et stort behov for flere fagarbeidere i fremtiden, og regjeringens satsing på yrkesfagene og økt rekruttering til yrkesfagene fortsetter, også gjennom Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden.

Disse medlemmer deler forslagsstillernes mål om en grunnskoleopplæring som bidrar til god rekruttering til yrkesfag, og vil peke på at et av målene med Fagfornyelsen og nye læreplaner er at de skal bidra til en mer praktisk og utforskende undervisning i fagene, og at elevene skal få kunnskaper, ferdigheter og erfaring med innhold og arbeidsformer som avspeiler videregående opplærings mange retninger og muligheter. Disse medlemmer vil også peke på at denne regjeringen har innført et nytt og praktisk håndverksfag som valgfag i ungdomsskolen. Læreplanen for dette faget presiserer at det skal legges til rette for samarbeid med lokalt arbeidsliv. Elevene skal i dette valgfaget få prøve ut ulike sider av håndverksfag og oppdage og bli bedre kjent med hva ulike yrker innebærer. Dette vil også bidra til å gjøre dem bedre rustet når de skal velge studieprogram på videregående skole.

Disse medlemmer viser til at allerede i dag er omtrent en fjerdedel av timeplanen på ungdomsskolen praktiske og estetiske fag. Elevene har i tillegg valgfag som legger til rette for betydelige muligheter for valg for elevene. Alle elever på ungdomsskolen skal i tillegg ha faget utdanningsvalg fordelt over tre år. Dette faget er et viktig fag for at elevene skal kunne orientere seg om muligheter innen utdannings- og yrkesvalg, og det er i dette faget også gode muligheter for skolene til å legge til rette for å kombinere undervisning på skolen med utprøving og praksis på en arbeidsplass. Skoleeier har for øvrig fleksibilitet til å disponere tid for å øke valgmulighetene og andelen praktiske og estetiske fag i skolen. Disse medlemmer deler statsrådets oppfatning av at å imøtekomme et forslag om å pålegge alle skoler å tilby arbeidslivsfaget både vil være unødvendig og feil styring av det lokale handlingsrommet.

Disse medlemmer vil også vise til at regjeringen har satset kraftig på etter- og videreutdanning for lærere, og at 40 000 lærere har fått tilbud om dette siden 2014. Det er også lagt til rette for at lærere som underviser i arbeidslivsfag, kan delta i videreutdanning ved høyskoler og universiteter dersom skoleeier prioriterer dette. Det er skoleeiers ansvar å legge til rette for nødvendig og riktig kompetanseutvikling for sine lærere på en god måte. Disse medlemmer peker på at det i forbindelse med Fagfornyelsen er utviklet kompetansepakker,

fagspesifikke støtteresurser og andre verktøy for de nye læreplanene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener grunnskolen skal gi en bred grunnopplæring til barn og unge, både for de praktiske talentene og de mer teoretisk anlagte. Grunnskolen skal være en forberedelse for både yrkesfag og studiespesialisering og gi alle barn rike og varierte mestringsopplevelser.

Disse medlemmer mener praktisk læring må være mål og metode i alle fag, men at det også er viktig at valgfagene i ungdomsskolen gir elevene ytterligere muligheter for praktisk læring. Flere elever i grunnskolen må gis mulighet til å lære gjennom utplassering i arbeidslivet. Disse medlemmer vil understreke betydningen av arbeidslivsfag og mener videre kunnskap om den norske modellen og trepartssamarbeidet må få større plass i undervisningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke behovet for å få flere til å velge og fullføre yrkesfag på videregående skole. Disse medlemmer er enig i at det innføres yrkesfaglige valgfag ved alle norske ungdomsskoler. Yrkesfaglige valgfag gir praksissterke elever større mulighet til å oppleve mestring og til å vise sine sterke sider i praktiske arbeidsoppgaver. Disse medlemmer mener det er mye å lære av lokale initiativer og vil her vise til Universitetet i Agder, der det er startet et samarbeid mellom ungdomsskoler i landsdelen og studenter som skal bli yrkesfaglærere. Samarbeidet går ut på at studentene lager små undervisningsopplegg til bruk i arbeidslivsfag og på valgfagene. Ungdomsskolelærerne får slik en støtte til egen yrkesfagundervisning på ungdomsskolen.

Disse medlemmer vil også vise til at det er mulig å la yrkesfagelever fra videregående skole være hjelpelærere i ungdomsskolen. I samme tiltak kan ungdomsskoleelevene besøke hjelpelærerne på videregående skole. Disse medlemmer mener tiltak som dette må gjøres mer kjent, slik at flere skoler kan iverksette lignende ordninger. Mer yrkesfag i grunnskolen ruste elevene til yrkesfag i videregående skole og vil bidra til at færre dropper ut.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at arbeidslivsfag tilbys som valgfag ved alle ungdomsskoler.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til representantforslaget fra representanter fra Senterpartiet med redegjørelse for saken og begrunnelse for forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er mange og sammensatte årsaker til at rekrutteringen til fagopplæringen er for svak, og at andelen elever som oppnår fag- eller svennebrev, er altfor lav. Disse medlemmer mener deler av årsaken til dette er å finne i grunnskolen. Problemet er ikke bare at mange elever har for svake faglige forutsetninger til å gjennomføre videregående skole. Mange elever er usikre og vet ikke hva de vil etter ungdomsskolen. For å øke rekrutteringen til yrkesfag på videregående skole mener disse medlemmer at interessen for praktiske fag må vekkes og foredles gjennom hele grunnskolen. For å lykkes med det må alle elever få en faktisk mulighet til å utvikle sine praktiske ferdigheter og interesser på ungdomsskolen. Disse medlemmer mener at både valgfag og faget arbeidslivsfag er gode innfallsporter og en god introduksjon til yrkesfag, men at elevenes valgmuligheter til å velge slike fag på ungdomsskolen fortsatt er for snevre.

Disse medlemmer mener statistikken tydelig illustrerer dette. Tall fra Grunnskolens informasjonssystem for inneværende skoleår viser at det til sammen er 26 371 elever på 8.–10. trinn som har arbeidslivsfag. Dette utgjør kun 14 prosent av alle elevene. Omkring 2/3 av de 26 731 elevene som tar arbeidslivsfag i 2020–2021, er gutter. Til sammenligning er det ca. 69 prosent av elevene på ungdomstrinnet som har fordypning i 2. fremmedspråk (summen av tysk, fransk, spansk, italiensk, russisk og andre språk), og 12,6 prosent som har fordypning i engelsk.

Disse medlemmer viser til at det er stor forskjell mellom fylkene når det gjelder omfanget av arbeidslivsfag. I Oslo er det 62 skoler med ungdomstrinn, men kun ni av disse tilbyr arbeidslivsfag, ifølge Grunnskolens informasjonssystem (GSI). Som påpekt i representantforslaget viser statistikken et visst sammenfall mellom fylker som tilbyr arbeidslivsfag, og god tilskning til yrkesfag, og en tilsvarende lav andel som søker yrkesfag der omfanget av arbeidslivsfag er lavt.

Disse medlemmer mener responsen og interessen for å tilby arbeidslivsfag trolig er langt større enn det faktiske tilbudet tilsier.

Det har de senere årene blitt viet mye oppmerksomhet til heving av fagkompetansen blant lærere i basisfagene generelt og realfagene spesielt. Disse medlemmer vil påpeke at andre fag i skolen, og særlig de praktiske og estetiske fagene, imidlertid har fått lite oppmerksomhet. Disse medlemmer mener dette er feil og vil påpeke behovet for å sikre at også lærere som underviser i praktiske og estetiske fag, får mulighet til faglig påfyll og videreutdanning. Det samme gjelder lærere som underviser i valgfag og arbeidslivsfag.

Disse medlemmer viser til den skriftlige høringen om saken, der representantforslaget fra Senterparti-

et har fått bred støtte fra de høringsinstansene som har levert høringsinnspill, herunder Elevorganisasjonen, Utdanningsforbundet og Skolelederforbundet. Disse medlemmer merker seg at samtlige organisasjoner bekrefter at arbeidslivsfaget er en god introduksjon til yrkesfag, og at den lave andelen som i dag gis tilbud om faget, ikke reflekterer den reelle interessen for å tilby faget i skolen.

Disse medlemmer mener at en mer praktisk grunnskole, med mer fleksibilitet og rom for valgmuligheter på timeplanen, vil gi alle elever et bedre faglig fundament og økt motivasjon for videre læring, noe som vil være en nøkkel til å øke rekrutteringen til yrkesfagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etter- og videreutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger for utarbeidelse av lokale læreplaner i arbeidslivsfaget.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan elevene på ungdomstrinnet kan få økte valgmuligheter og en større andel praktiske og estetiske fag på timeplanen.»

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av opplæringsloven slik at alle elever i ungdomsskolen får mulighet til å velge arbeidslivsfag.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti vil vise til at det nå er flere som søker seg til de yrkesfaglige studieprogrammene enn til de studieforberedende studieprogrammene. I skoleåret 2021/2022 er det 1 000 flere søkere til yrkesfag enn til studieforberedende på Vg1. Det er også satt nye rekorder flere år på rad når det gjelder hvor mange som får læreplass, og hvor mange som fullfører med fag- og svennebrev. Regjeringens satsing på yrkesfagene fortsetter gjennom Fullføringsreformen, med tiltak for både økt rekruttering og økt gjennomføring.

Disse medlemmer vil også vise til at lærere som underviser i praktiske og estetiske fag, har samme mulighet til å søke om videreutdanning som lærere i andre fag. I videreutdanningssatsingen «Kompetanse for kvalitet» er 30 mill. kroner øremerket søknader til videreutdanning i praktiske og estetiske fag, den eneste øremer-

kingen i denne satsingen. Det er også verdt å merke seg at nå er rammeplanen for den nye masterutdanningen i praktiske og estetiske fag fastsatt, en utdanning som vil bidra til flere kvalifiserte lærere i disse fagene i skolen. Å løfte denne utdanningen til masternivå er et viktig grep også for øke status og kvalitet for de praktiske og estetiske fagene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at lærere som skal undervise i valgfaget arbeidslivsfag, må ha kompetanse og egen erfaring med yrkesfaglige prosesser og yrkesdidaktikk.»

Komiteen viser til forslag nr. 4 i representantforslaget om økte valgmuligheter og en større andel praktiske og estetiske fag i ungdomsskolen. Komiteen har valgt å se dette forslaget i sammenheng med Dokument 8:263 S (2020–2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård, Nicholas Wilkinson, Eirik Faret Sakariassen og Petter Eide om en mer praktisk og variert skoledag. Komiteen viser til merknader i Innst. 413 S (2020–2021).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for etter- og videreutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger for utarbeidelse av lokale læreplaner i arbeidslivsfaget.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan elevene på ungdomstrinnet kan få økte valgmuligheter og en større andel praktiske og estetiske fag på timeplanen.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av opplæringsloven slik at alle elever i ungdomsskolen får mulighet til å velge arbeidslivsfag.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at arbeidslivsfag tilbys som valgfag ved alle ungdomsskoler.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen innføre krav om at lærere som skal undervise i valgfaget arbeidslivsfag, må ha kompetanse og egen erfaring med yrkesfaglige prosesser og yrkesdidaktikk.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:191 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Knutsdatter Strand, Jan Bøhler, Heidi Greni, Bengt Fasteraune og Åslaug Sem-Jacobsen om arbeidslivsfag og en mer praktisk innrettet ungdomsskole for økt rekruttering til yrkesfag – vedlegges protokollen.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 11. mai 2021

Roy Steffensen

leder

Jorodd Asphjell

ordfører

Kunnskaps- og integreringsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
21/2057-

Dato
22. april 2021

Representantforslag 191 S (2020-2021) om arbeidslivsfag og mer praktisk innrettet ungdomsskole for økt rekruttering til yrkesfag

Skolen har som kjent både et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. Opplæringen skal danne hele mennesket og gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner. Den samlede opplæringen og fagenes sammensetning skal bidra til at elevene får kunnskap om og innsikt i natur og miljø, språk og historie, samfunn og arbeidsliv, kunst og kultur, og religion og livssyn. I tillegg er det viktig hvordan opplæringen foregår. Elevene dannes gjennom å få opplevelser, praktiske utfordringer og et bredt spekter av aktiviteter i undervisningen og skolehverdagen. Slik bidrar alle fagenes kompetanseområder og praksisen i hele opplæringen samlet sett til elevenes danning og utdanning.

Regjeringen deler representantenes mål om en grunnskoleopplæring som bidrar til god rekruttering til yrkesfag. Undersøkelser har vist at det er en generell oppfatning at innføringen av Kunnskapsløftet i 2006 har bidratt til at grunnleggende ferdigheter og språk- og realfag har fått større oppmerksomhet, og mange har gitt uttrykk for at opplæringen i de praktiske og estetiske fagene er blitt mer teoretisk. Ett av målene med fagfornyelsen har vært at de nye læreplanene skal bidra til at elevene i grunnskolen får kunnskaper, ferdigheter og erfaring med innhold og arbeidsformer som avspeiler videregående opplærings mange retninger og muligheter. Derfor har de nye læreplanene i flere fag fått en utforskende og praktisk dreining.

Representantenes forslag består av fire ulike deler. Jeg vil kommentere disse hver for seg.

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av opplæringslova slik at alle elever i ungdomsskolen får mulighet til å velge arbeidslivsfag.

Som representantene beskriver, skal elever på 8.–10. årstrinn enten ha arbeidslivsfag, fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk. Skoleeier skal tilby opplæring i fremmedspråk etter læreplanen i fremmedspråk på nivå I i minst ett av de fire språkene tysk, fransk, spansk eller russisk, og opplæring i minst ett av i fordypningsfagene norsk, engelsk, samisk eller matematikk ved hver skole. I tillegg *kan* skoleeier tilby arbeidslivsfaget. Når en elev har valgt enten arbeidslivsfag, fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk, skal eleven normalt ha faget på hele ungdomstrinnet (jf. forskrift til opplæringsloven § 1-8 første ledd).

Først vil jeg påpeke at jeg på generelt grunnlag mener flerspråklighet er en viktig kompetanse både for den enkelte og for samfunnet. Det er derfor viktig at så mange elever som mulig får muligheten til lære et annet fremmedspråk i tillegg til engelsk. Det gjelder uavhengig av om de skal ta yrkesfag eller studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring.

Det er ikke noe krav om å ha hatt 2. fremmedspråk på ungdomstrinnet for å komme inn på verken yrkesfaglige eller studieforberedende utdanningsprogram. Fremmedspråk er et fellesfag på de studieforberedende utdanningsprogrammene, men ikke på de yrkesfaglige. For elever som begynner på studieforberedende utdanningsprogram uten fremmedspråk på ungdomstrinnet, vil det bety at de må begynne med ett fremmedspråk i tillegg til engelsk. Det betyr at de vil få færre timer til valgfrie programfag. Dette gjelder ikke elever som er fritatt fra kravet om opplæring i fremmedspråk.

Så er jeg enig med representantene i at arbeidslivsfaget kan være et godt alternativ til fremmedspråk eller fordypningsfagene for en del elever på ungdomstrinnet. Faget kan både bidra til motivasjon og mestring og det kan være en medvirkende faktor til at disse elevene velger yrkesfag.

Arbeidslivsfaget er et fag hvor noen elever kan få arbeidspraksis, i stedet for å ta fremmedspråk eller annen faglig fordypning. Det er imidlertid slik at *alle* elevene på ungdomstrinnet skal ha faget utdanningsvalg i 110 timer fordelt over tre år. Utdanningsvalg er et sentralt fag for å bidra til å gjøre elevene i stand til å ta gode utdannings- og yrkesvalg. I dette faget er det mulig å kombinere undervisning på skolen med utprøving og praksis på en arbeidsplass. Med fagfornyelsen innførte regjeringen også praktisk håndverksfag som ordinært valgfag. Dette valgfaget handler om å gi elevene praktiske erfaringer med ett eller flere håndverk og gi dem innblikk i håndverk som tradisjon og yrke, og læreplanen presiserer for eksempel at det skal legges til rette for samarbeid med lokalt arbeidsliv.

Jeg mener vi må være forsiktige med å pålegge skoleeier og skolene å tilby for mange alternativer. Det er lokalt behov for en tilstrekkelig fleksibilitet i oppbyggingen av de valgbare tilbudene til elevene. Tilbudet må både tilpasses behovene i elevgruppen, lokale forhold og

de ulike forutsetningene de har for å tilby kvalitativt gode alternativer. En ekstra styring slik representantene foreslår, vil kunne få utilsiktede konsekvenser. Mange skoler er for eksempel små og har få elever. En strammere regulering vil kunne bidra til begrensninger på andre områder. I tillegg har skolene allerede mulighet til å organisere arbeidslivspraksis i andre fag, jf. omtale av utdanningsvalg over. Jeg mener derfor at å imøtekomme dette forslaget både vil være unødvendig og feil styring av det lokale handlingsrommet.

2. Stortinget ber regjeringen legge til rette for etter- og videreutdanning av lærere som skal undervise i arbeidslivsfaget.

Ett av regjeringens viktigste bidrag for å gjøre opplæringen enda bedre, er den store satsingen på videreutdanning. Siden 2014 har vi gitt rundt 40 000 tilbud om videreutdanning gjennom Kompetanse for kvalitet (Kfk). I år har vi satt av 1,6 milliarder kroner til videreutdanning. Dette gir om lag 6000 videreutdanningsplasser.

Hvilke fag og fagområder som blir utviklet og tilbudt gjennom tilbudskatalogen til Utdanningsdirektoratet avgjøres i samarbeid mellom arbeidstakerorganisasjoner, KS, lærerutdanningene og nasjonale myndigheter, som er partene i strategien. Videreutdanning i arbeidslivsfag er ikke et tilbud i tilbudskatalogen til Utdanningsdirektoratet. Lærere har imidlertid mulighet til å søke om plass på ordinære videreutdanninger ved høyskoler og universitet med de samme betingelsene innen Kfk.

Partene i Kfk har blitt enige om prioriteringer i søknadsbehandlingen. Søknader i matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk skal prioriteres først, slik at skoleeiere skal kunne oppfylle kompetansekravet for å undervise i disse fagene innen 2025. Videre er 30 millioner kroner øremerket til videreutdanningsplasser i praktiske og estetiske fag, og alle søknader fra tidligere Finnmark fylke og fra kommuner i oppfølgingsordningen vil bli prioritert.

Det er skoleeier som er ansvarlig for at ansatte i deres skoler har den riktige og nødvendige kompetansen. Det er derfor de som prioriterer og godkjenner læreres søknader til videreutdanning. Gjennom partnerskapsavtaler om lærerutdanning og lokal kompetanseutvikling legges det også til rette for dialog og samhandling mellom skoleeiere og UH-institusjoner som gir muligheter for å identifisere kompetansebehov og aktuelle etter- og videreutdanningstilbud. Skoler og skoleeiere prioriterer lokalt hvilke tiltak de ønsker å iverksette i partnerskap med universitet og høyskoler innenfor tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling.

Jeg vil i tillegg vise til beskrivelsen av kompetansepakker og støtteressurser i svaret på spørsmål 3.

3. Stortinget ber regjeringen sørge for gode veiledninger for utarbeidelse av lokale læreplaner i faget.

Læreplanene er blitt utviklet gjennom en omfattende involveringsprosess, noe som både har bidratt til gode læreplaner og til god forankring i skolene. I utviklingen av alle de nye læreplanene har vi vært opptatt av at de skal så gi tydelig retning for og støtte til det lokale arbeidet som mulig, og at de skal suppleres med gode veiledningsressurser og god informasjon.

Det er derfor utviklet en helt ny digital læreplanvisning hvor progresjon i de enkelte fag og sammenhenger mellom de ulike delene av læreplanverket og de ulike læreplanene i fag, synliggjøres. I tillegg er det lagt inn koblinger til andre støtteressurser i selve visningen. Dette er ressurser som er i stadig utvikling. Det er også utviklet et eget planleggingsverktøy i tilknytning til læreplanvisningen. I verktøyet kan lærerne konkret planlegge opplæringen, for eksempel i hvert enkelt fag eller tverrfaglig opplæring i flere fag, de kan legge til ressurser og samarbeide med andre lærere. Planene kan også deles med elever og foreldre.

Parallelt med fagfornyelsen er det også utviklet nettbaserte kompetansepakker for å støtte skoleledere og lærere i det lokale arbeidet med å ta i bruk det nye læreplanverket. Kompetansepakkene retter seg mot konkrete fag, men også mer generelle eller tverrfaglige emner som programmering og algoritmisk tenkning, sosial medier eller elever med høyt læringspotensial. Kompetansepakkene skal bidra i et skolebasert utviklingsarbeid og i den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling. Det utvikles stadig nye pakker basert på tilbakemeldinger og behov. Kompetansepakkene er åpent tilgjengelig for alle og det er ingen begrensinger på antall deltakere.

I tillegg utvikles det flere fagspesifikke støtteressurser rettet mot læreplanforståelse og vurderingspraksis. Det er blant annet utviklet kjennetegn på måloppnåelse i alle fagene på ungdomstrinnet, også i arbeidslivsfaget. Kjennetegnene skal først og fremst bidra til å støtte oppunder standpunktvurderingen i fagene og ligger tilgjengelig i den nye læreplanvisningen.

Det er også utviklet en egen ressurside om fysisk aktivitet og estetiske uttryksformer i skolen og mange ulike demonstrasjonsvideoer som er tilgjengelige på Utdanningsdirektoratets nettsider.

Jeg mener derfor dette forslaget allerede er godt ivaretatt.

4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan elevene på ungdomstrinnet kan få økte valgmuligheter og en større andel praktiske og estetiske fag på timeplanen.

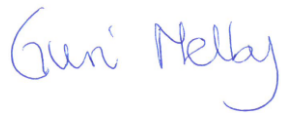
I grunnskolen utgjør de praktiske og estetiske fagene musikk, kunst og håndverk, mat og helse og kroppsøving samlet ca. en fjerdedel av grunnskolens samlede timetall. Dette er fag som alle elevene har. Elevene på ungdomstrinnet har i tillegg 171 timer valgfag fordelt over

tre år. Valgfagene representerer en bredde av ulike fagområder og temaer, og de nye læreplanene i valgfag legger vekt på at dette skal være praktiske fag som skal bidra til at elevene opplever motivasjon og en variert opplæring. Timene som er avsatt til valgfag kan også brukes til at elever som har tilstrekkelig kompetanse i grunnskolefag kan følge opplæringen i ett eller flere fellesfag eller programfag på videregående nivå. Tiden avsatt til valgfag legger derfor til rette for betydelige muligheter for valg for elevene. Skolene må tilby minst to av seksten valgfag.

I tillegg til fleksibiliteten som ligger i valg av fremmedspråk, faglig fordypning eller arbeidslivsfag, og i valg av valgfag, er det også andre muligheter for fleksibilitet i fag- og timefordelingen i grunnskolen. Skoleeier kan for eksempel omdisponere inntil 5 prosent av timene i fagene til andre fag. Opplæringslovutvalget har foreslått å øke denne fleksibiliteten til 10 prosent. Departementet bearbeider nå resultatet fra høringen og regjeringen vil i løpet av 2021 sende et forslag til ny opplæringslov på høring.

Jeg vil avslutningsvis legge til at vi ikke bør karakterisere skolens fag som *enten* praktiske eller teoretiske. Praktiske og estetiske fag er en samlebetegnelse for skolefagene musikk, kunst og håndverk, kroppsøving og mat og helse. Dette er fag som har en særlig praktisk karakter, men også disse fagene har forankring i ulike akademiske disipliner. I tillegg kan praktiske og estetiske arbeidsmetoder bidra til variasjon og dybdelæring i alle de ulike fagene. I det nye læreplanverket har læreplanene i flere fag fått en mer praktisk innretning og de legger bedre til rette for en utforskende praksis. I strategien *Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning* løfter regjeringen særlig fram de praktiske og estetiske fagene og fagområdenes muligheter og egenverdi og understreker videre betydningen av estetiske læringsprosesser og praktiske arbeidsformer i alle fag.

Med hilsen

Guri Melby

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur

